

Pregledni rad

UDK 821.163.4.09-93-31

Sofija KALEZIĆ (Podgorica)

Fakultet za crnogorski jezik i književnost – Cetinje

pgstudio@t-com.me

ROMANESKNA TRILOGIJA ŽARKA VUČINIĆA ZA ĐECU I MLADE

Motivi fantastike, koji predstavljaju sredstvo da se pobjegne od opore stvarnosti, pošeduju dublju umjetničku funkciju – nanosi fantastičnog sublimiraju ideju o smislu života i čovjekovoj misiji u njemu. Bajka teži da stvori svijet ljepote, bogatstva i sjaja, koji će opustiti i odmoriti, u čitaocu ili slušaocu izazivajući ošecanje divljenja i uživanja.

U umjetničkim bajkama ljudski svijet najčešće predstavlja ju mladi, pa one stoga čine himne ili ode podvizima mladosti koje uče mališane da u najtežim životnim okolnostima sačuva ju vedrinu, optimizam i potrebu da pomognu drugom čovjeku. Fabula je u epilogu humano intonirana, a svaki korak u akcijama junaka predstavlja po jednu etapu na putu ka dobru i sreći. pisci crnogorske književnosti u bajku unose sve više alegorije i filozofije, kako bi pomogli svojim čitaocima da prodru u kompleksan svijet zagonetki života, a njihova naracija je obogaćena poniranjem u psihička stanja junaka.

U neobičnoj formi fantastičnog romana u kojem su glavni junaci životinje, Žarko Vučinić je publikovao jedinstvenu narativnu trilogiju sa ekološkom tematikom. U radu *Romaneska trilogija Žarka Vučinića za decu i mlade* autorka Sofija Kalezić-Đuričković čitaoce upoznaje sa motivikom i porukama ove trilogije koja se sastoji od posebnih izdanja nazvanih – *Čudesni svijet puha Đorđa*, *Puh Đorđe duhovi triftara* i *Puh Đorđe u zamci Spiridona Ledenog*.

Ključne riječi: književnost, deca, mladi, roman, puh, fantastika, ekologija

Žarko Vučinić je jedan od najtalentovanijih autora tzv. srednje generacije koji je posljednjih godina objavio knjige priča sa motivima bajkovne fantastike – *Čudesni svijet puha Đorđa*, *Puh Đorđe i duhovi triftara* i *Puh Đorđe u zamci Spiridona Ledenog*. Njegove knjige namijenjene deci i mladima je objavilo izdavačko preduzeće Gligorije Dijak iz Podgorice (za izdavača Sonja Živaljević), 2016, 2017. i 2018. godine. Prvi tom knjige o puhu Đorđu je ilustrovala Ivana Vujošević, drugi Anastasija Kostić i Dragoslav Dedić. Treći tom je ilustrovao D. Dedić, dok je grafičko oblikovanje izvršila A. Kostić.

U zborniku radova književnog kluba *Grlica* (glavni i odgovorni urednik Borislav Jovanović, Mojkovac, 2016) Vučinić je zastupljen poglavljem iz prvog toma trilogije – *Mudri Vićentije i njegov đak Đorđe*, dok je u časopisu Saveza književnika u otadžbini i rasijanju *Sazvežđa* (Novi Sad, 2018) predstavljen poglavljem iz drugog toma – *Triftari*. Apsolventkinja na Visokoj školi za strukovne studije u Aleksincu, Jelena Đokić je odbranila diplomski rad pod nazivom *Romani za decu Žarka Vučinića* proljeća 2018. godine.

Na prvom festivalu knjige – humanistike, kulture i umjetnosti u Crnoj Gori „FesK Kotor“ održanom krajem decembra 2018. godine, izdavačka kuća Gligorije Dijak je dobila priznanje za inovativno-obrazovnu praksu za publikovanje Vučinićeve romaneskne trilogije namijenjene deci i mladima.

Svoju kratku biografiju Vučinić je izložio u prvom tomu trilogije o puhu Đorđu: „Rođen sam 1972. godine u Beogradu, a svake godine sam sa djedom dolazio u kanjon rijeke Tare, u selo Gostilovinu, koje se nalazi baš na ulazu u kanjon rijeke na Prošćenskim planinama“, izjavio je Vučinić u intervjuu publikovanom u *Vijestima*. „Zavolio sam tu prirodu i zbog toga sam diplomirao šumarstvo. Ideja mi je bila da na maštovit i duhovit način opišem zajedništvo živih i mitskih bića u borbi protiv uništenja planete. Istovremeno, priča o duhovima triftara koji nas štite je eho majke prirode što odzvanja kanjonom Tare i šalje poruku čitaocima da se mudro i sa uvažavanjem ophodimo prema svakom živom biću“. ¹ Životni put je autora 2000. godine doveo u Podgoricu, đe danas živi i radi.

Na početnoj stranici svoje prve knjige Vučinić je istakao: „Posvećeno jednom dedu koji je znao šta je važno, dvojici mangupa što vole kupanje u Tari, ženi sa ljubicastim očima i onima koji više ne dolaze, ali su tu“, ² čime je tematiku i smisao ovog romana mozaičkog karaktera doveo u vezu sa sebi najbližim ljudima, koji predstavljaju njegovu širu i užu porodicu.

U uvodu prve knjige, pisac naglašava da je svoje djelo posvetio onima koji su skrajnuti od društva i sami zaboravili da čine sastavni dio prirode, kao

¹ *Žarko i Đorđe zovu u prirodu (Originalna promocija Prošćenskih planina)*, razgovor vodila Željka Vučinić, *Vijesti*, rubrika *Kultura*, nedjelja, 22. oktobar 2017, str. 11.

² *Žarko Vučinić: Čudesni svijet puha Đorđa*, Gligorije Dijak, Podgorica, 2016, str. 7.

i poslovnim uspešnim ljudima, koji jedva čekaju da skinu svoje kravate i uniforme, pa da tokom vikenda osete blagodeti opuštenog i rasterećenog života koji će im „napuniti baterije“ do sljedećeg ljeta. Ali više od svih drugih, on je svoje bajke posvetio: „onima koje upijaju naše radosti, suze, kopiraju nas, gledaju očima punim želje da čuju nešto novo. Neće ih zaobići šareni ekrani, ali dajmo im malo šarenih polja i usnulih planina! Neka dotaknu zemlju i oslušnu rijeku. Dajmo im čarobne priče, drevne legende, zagolicajmo im maštu. Nemamo vremena (možda ni mašte) da pričamo priče djeci za laku noć. Naši anđeli zatvaraju oči i ulaze u snove zahvaljujući video igricama. A gdje smo mi, roditelji?“³

Od početnih poglavlja prvog toma trilogije, nazvanih *Puh Đorđe i Striborova tajna*, preko središnjih – *Crveno kao krv junačka*, *Paprat i trska* i *Tajna nevidljive djevojke*, do završnih – *Borba i San ili...*, Vučinić priča mališanima zanimljive priče o realnim i imaginarnim junacima, od đeda Milete i drvodjelje Milinka do malenog Vićentija, sina Žirka Velikonosog, kralja Potarskih patuljaka.

Porodica puha Đorđa, njegovog tate Stribora i mame Elvire Gricković prolazi kroz neobične avanture, čiji je siže sa po dva stiha opisan nakon naziva svakog poglavlja, npr: *Tavan pokraj rijeke njegov bješe stan / to je puh sa greškom što ne zna za san; Iz šume pomoć stiže, bradata i stara / Rastanci su tužni, drugarstvo se stvara; U koštac se uhvati zlo i dobro svijeta / Od ovoga okršaja zavisi Planeta...*

Ovakvom modernom koncepcijom i kompozicijom romana, rasterećenom i predstavljenom putem kombinovanja proze i poezije, Vučinić se pokazuje kao osoba koja pouzdano poznaje dječju psihu i njihove čitalačke potrebe, te koja im ne nudi štivo koje potejenjuje ili premašuje njihove uzrasne i interesne sfere.

Kroz poglavlja koja nijesu duga i fabulativno opterećena (u proseku iznose oko dvije i po strane, upotpunjene maštovitim i živopisnim ilustracijama), on „plete“ interesantne događaje glavnih i sporednih junaka, pa mladim čitaocima ne predstavlja problem da do epiloga iščitaju ovako zanimljivo osmišljenu fabulativnu i motivsku strukturu. Ona je često postignuta gradativnim nizanjem događaja, ali i „pričom u priči“ u kojoj slast i ljepota pričanja počiva na digresijama.

Za drugu knjigu iz ovog ciklusa – *Puh Đorđe i duhovi triftara*, Vučinić je dobio nagradu za najbolju knjigu za decu objavlјenu u 2017. godini koju dodjeljuje Udruženje crnogorskih pisaca za djecu i mlade. Vlastitom temom,

³ Žarko Vučinić: *Uvod*, autorski uvod u zbirku umjetničkih bajki *Čudesni svijet puha Đorđa*, Gligorije Dijak, Podgorica, 2016, str. 7.

nacionalnim crnogorskim motivima koji odišu specifičnošću pejzaža, opisima Prošćenskih planina i živim dijalozima junaka, kao i legendama koje pamte najstariji stanovnici ševera, ova knjiga u još intenzivnijoj mjeri potencira kako značaj poznavanja najskrivenijih djelova Crne Gore, tako i dubokog pijeteta prema njenoj tradiciji.

Nakon prve knjige o puhu Đorđu, koja je uspješno predstavljena u 2016. godini, čime je privukla pažnju stručne i šire javnosti, autor je novom knjigom o nestašnom šumskom stanovniku nastavio da promoviše ljepote crnogorskih planina i kanjona, te očuvanje prirode, ljubavi i prijateljstva. Vučinić je u ovoj savremenoj ekološkoj bajci opisao ljubav prema bisernoj Tari i mističnom predjelu kojim je okružena. Okupan rajskim bojama i legendama predaka, život njegovih stanovnika je neodvojiv od života Prošćenskih planina:

„Mašta me povede poput iskusnog tragača kroz tajanstveni teren“, Vučinić piše u uvodu svoje druge knjige. „Slike skrivenog raja pored plahovite rijeke osvajaju prostor pun knjiga. Treptaj u kome se osjećam blaženo. Koliko je samo generacija ljudi, životinja i drveća utkano u planine Prošćenskih vila? Nepresušni izvor suživota sa prirodom i beskrajni horizont mudrosti“.⁴

Od poglavlja *Buđenje* i *Idol* do završnih – *Niz bistru rijeku* i *Koliko je sati?*, Vučinić je drugom knjigom ovog ciklusa dokazao da najveće čudo prirode predstavljaju biljke jer u njegovoj prozi drveće razgovara i emituje raspoloženja putem mirisa, boja i treperenja lišća. Zato su najčešća stilogena sredstva sa kojima se čitalac može sresti u njegovim romanima za najmlađe personifikacija, onomatopeja i gradacija. Intonacija kojom su ovi romani za decu pisani lirski je nježna, a istovremeno na osetljivu čitalačku publiku oni djeluju svojim pedagoškim značenjem i porukama.

Jezik Vučinićevih bajki o Đorđu puhu je u ravni fantazije, a ipak mališanima razumljiv, što on postiže vještini i znalačkim izborom umjetničkih prizora i povezivanjem situacija koje uvijek rađaju nove. Naracijom, opisima iznenadnih susreta junaka, stvaranjem neobičnih slika – često se služi simboličnim i asocijativnim jezikom. Svojim literarnim umijećem otvara do tada skrivene prostore, podižući čudesnu zavjesu dečje imaginativnosti. On piše o šumskim životinjama koje prenose poruku od opšte važnosti – o ljubavi i vrijednostima koje nas oplemenjuju.

„Ako književno djelo izražava dječji svijet“, konstatuju Muris Idrizović i Dragoljub Jeknić, „ako to čini jezikom i stilom njemu prihvatljivim, ako su djeca subjekti, ako se bavi cjelinom njihovog postojanja, onda će mali čovjek prihvatiti takvo djelo bez obzira na naslovljavanje za djecu i odrasle. Ako

⁴ Žarko Vučinić: *Uvod*, autorski uvod u zbirku umjetničkih bajki *Puh Đorđe i duhovi triftara*, Gligorije Dijak, Podgorica, 2017, str. 5.

toga nema, uzaludan je trud, pisac se neće približiti njemu samo zato što mu namjenjuje knjigu i što pokušava da se uvuče u njegov čarobni svijet. Bitno je da je umjetnost, da je ostvarena maštom koja je poziv na iskustvo, poziv u stvarnost, mada može biti i bijeg od stvarnosti kad mlađem čitaocu pruži iluziju oslobađanja iz njegovih granica pojmovanja i iskustva. Sve to ne znači da se knjiga za djecu kloni vaspitanja, pouke i poduke, važno je da to čini umjetničkim postupkom“.⁵

Da knjige za najmlađe Žarka Vučinića posjeduju i praktični značaj u smislu upoznavanja dece sa prirodnim ljepotama i uspostavljanja njihove duhovne i fizičke harmonije kroz druženje sa prirodom, dokazuje i postojanje edukativne radionice *Priroda, djeca, mašta – učimo uz puha Đorđa*, namijenjene za mališane od devet do trinaest godina, koju je on osmislio. Koncept radionice je sadržan u tome da se kroz promociju knjiga na savremen i originalan način mladima približi značaj prirode, prijateljstva i ljubavi u eri tehnologije i stalnog narušavanja životne sredine. U sklopu radionice, деца imaju priliku da sa vršnjacima na kreativan i zanimljiv način nauče zašto je važno da provodimo vrijeme u prirodi, koliko je ona zanimljiva, te da razvijaju takmičarski duh kroz kviz „Puhoteka“. Na taj način podiže se svijest mladih o važnosti vođenja zdravog života i češćem kontaktu sa prirodom.

Na kraju prve dvije knjige o avanturama puha Đorđa priložena je maštovito osmišljena ilustracija nazvana *Ovdje se sve dogodilo*, koja predstavlja mapu Prošćenskih planina i njihovog okruženja (Đavolji Lazi, Ljeljeni vrh, Svevide, Zabrdje, ostaci turske karaule, Zabrdka glava, Zabrdsko jezero, Krstac, Crvena lokva, Miljića brod, Ledenici, Stupsko polje, Konjska lastva, Džukelska jama, Gostilovina), sve do kuće đeda Milete, koja je dom puha Đorđa, kuće dedike Rada i ostalih junaka romana.

Posljednja strana ovih nesvakidašnjih ostvarenja sadrži opis Prošćenskih planina, rijeke Tare i lokaliteta zvanog Crna poda. „Prošćenske planine nijesu samo bajkovite visoravni sa čijih ivica puca jedinstveni pogled na najdublji evropski kanjon čuvene rijeke Tare“, pisac nas upoznaje sa značajem planine i njene okoline koja se nalazi pod zaštitom „Uneska“ kao jedan od najrjeđih ekoloških bisera svijeta. „One su idealno mjesto za komunikaciju sa prirodom, svojevrsna pozornica koja čovjeka ispunjava blaženstvom. U ovoj knjizi naći ćete neke od legendi koje su vezane za Prošćenske planine, rijetko parče Zemlje koje se bori za njen opstanak na jedini mogući način – nudeći nam priliku da osjetimo da smo dio prirode, a ne njeni gospodari“.⁶

⁵ Muris Idrizović & Dragoljub Jeknić: *Književnost za djecu u Jugoslaviji* (poglavlje: *Poetika književnosti za djecu*), Književna zajednica „Drugari“, Sarajevo, 1989, str. 13.

⁶ Žarko Vučinić: *Uvod*, autorski uvod u: *Puh Đorđe i duhovi triflara*, Gligorije Dijak, Podgorica, 2017, str. 120.

U epiloškom segmentu drugog toma nazvanom *Rijeka Tara*, Vučinić nas upoznaje sa najdubljim kanjonom Evrope (1300 metara) i drugim u svijetu, nakon čuvenog kanjona Kolorado. Tako saznajemo da je Tara najveća planinska rijeka Crne Gore, dužine oko 150 kilometara, koja je zbog izuzetnog kvaliteta vode poznata kao „suza Evrope“.

Crna poda (za koju sigurno nijesmo čuli!) je jedinstvena prašuma crnog bora koja se nalazi na lijevoj obali kanjona Tare, na visini od 950 metara, a stara je preko 400 godina. Najviši crni borovi u svijetu nalaze se upravo ovđe i visoki su oko 50 metara. Ovaj lokalitet od 25 hektara proglašen je strogim prirodnim rezervatom i nalazi se u okviru Nacionalnog parka „Durmitor“.

Iščitavanjem trećeg toma nazvanog *Puh Đorđe u zamci Spiridona Ledenog* već možemo nazreti zrelog pisca za decu i mlade, koji suvereno raspolaže tehnikama pripovijedanja, promjenama narativnih perspektiva, smišljanjem zanimljivih prizora i stihotvorstvom: „Davimo se u moru svaštarija, a ne primamo važne signale“, piše autor u uvodnom dijelu ove knjige. „Nezadržljivo srljamo u „prosperitet“. Postali smo sterilni i senilni: nova pokoljenja odrastaju neuprljana od blata, bez čičaka na nogavicama, dok su poderana koljena stvar mode, a ne rezultat igrarija po zelenom ćilimu. Nemoguće je nacrtati život bez kista prirode, baš kao i zabraniti pašnjaku da cvjeta, osjedlati munju ili učutkati vjetar u granama jasiike. Gorštaci ne znaju za depresiju i dosadu jer je njima jedino priroda učiteljica života“.⁷

U uvodnom dijelu pisac nas iznova upoznaje sa svojim glavnim junakom, što čini da se njegove knjige mogu iščitavati zasebno, ali i kao roman u nastavcima, kroz čiju lančanu strukturu mali čitaoci mogu pratiti avanture puha Đorđa. Za najmlađu publiku on predstavlja odgovor na dečju znatiželju i istraživanje svijeta, a za stariju – formulu slobodnog i stegama nesputanog života. Da je fabula i ovog romanesknog segmenta nadograđena autorovom bogatom imaginativnošću svjedoče nazivi poglavlja: *Čovjek sa čudnom obrvom*, *Trinaesti zub*, *Pramladica*, *sivi oblak*, *Lov ili lovina*, *Bijeli vilajet*, *Red tritona*, *Šuma boje žada*, *Voda kao vatra*, *Srebrni prijatelj*, *Čudna moba*, *Noć ispod gloga*, *Psoglava*, *galjak i đavokoze* itd.

Kroz završno poglavlje nazvano *Oni su došli u vaš svijet mašte* autor nas, načinom koji često sprovodi i čuvena engleska književnica Džon Rouling u svom romanu u nastavcima – *Hari Potter*, upoznaje sa akterima radnje, od Aksela, neustrašivog plemića iz plemena Sasa, Vićentija – patuljka visine kaćuna i težine tri jelenka, Pramladice – kraljice svih riba u Tari, pouzdanog čuvara Kristala Ljubavi, preko Čovjeka sa čudnom obrvom – tajanstvene oso-

⁷ Žarko Vučinić: *Uvod*, autorski uvod u: *Puh Đorđe u zamci Spiridona Ledenog*, Gligorije Dijak, Podgorica, 2018, str. 5.

be nepoznatog imena, Vile Grozdane – kćeri vilenjačkog kralja Cvjetomira i gospodarice Proščenskih planina, Vodenjaka – podlog stvora sa glavom buljave žabe i tijelom snažnog čovjeka, do Spiridona Ledenog, po kojem je roman i nazvan – moćnog čarobnjaka i neprijatelja puha Đorđa, Olafa Orkanskog – oca Spiridona Ledenog i Zvezdodraga Plamenog, Nemani – Spiridonove podanice koja se ispilila iz crnog jajeta, Orla – mladića na čijim plećima leži čudesno breme Proščenskih planina. Jedan od rijetkih junaka iz svijeta realnosti kojeg autor „provlači“ iz romana u roman je dedika Rade. On je gorštak sa Proščenskih planina koji im poznaje dušu, koji je pomogao puhu Đorđu i njegovim drugarima nepogrešivim čulom za dobrotu i znanjem koje crpi iz prirode.

Vučinić je na originalan način sebe predstavio i u epilogu trećeg toma: „Privilegovani šumar sa diplomom, više od četrdeset godina se druži sa Tarom i Proščenskim planinama. Jednog čarobnog ljeta, svojim sinovima je, direktno sa tavana kamene kuće deda Milete, uveo puha Đorđa u priče za laku noć. Nekoliko godina kasnije, trilogiju o vragolastom čupavku predstavlja djeci širom Balkana i stiće bogatstvo od nekoliko hiljada osmijeha. Kao ambasador djece svijeta dočekuje mališane u selu Gostilovini gdje zajedno maštaju, uče od prirode i promovišu važnost zdrave životne sredine“.⁸

Tako uz Žarka Vučinića деца i odrasli stiču znanje ne samo iz književnosti i ekologije, već iz tradicije i geografije sopstvene zemlje, čije vrijedne lokalitete većina njenih stanovnika nije posetila. Zato njegovi čitaoci, vođeni rukom puha Grickovića, imaju priliku da se upoznaju sa dobrim duhovima triftara, sa njenom živopisnom prirodom, legendama, načinom života stanovnika, poželjevši da i sami postanu dio njenog raskošnog svijeta.

U savremenoj crnogorskoj književnosti za decu i omladinu se u većoj mjeri sriječemo sa literarnim ostvarenjima koje sadrže karakteristike basni, nego sa formama umjetničkih basni u uobičajenom shvatanju ove umjetničke vrste. Jedno od najuspjelijih djela iz korpusa animalističke literature je roman Stevana Bulajića *Krilati karavan* (1955), u kojem je simbolički intoniranim prizorima opisao let divljih gusaka. Najduže recipiran roman – *Tim „Lavlje srce“* (1956) Čeda Vukovića decenijama se nalazio u programu za lektiru osnovnog obrazovanja. Milenko Ratković je na crnogorsku književnu pozornicu za decu i omladinu donio modele priče i kratke pripovijetke, počev od djela *Uzbuna u šumi* (1970) do *Stanari šuplje bukve* (1988), posvećene fenomenima i odnosima u životinjskom svijetu. Anto Staničić je u zbirci priča *Binga* (1974) ispisao zanimljivu storiju posvećenu istoimenom ovčarskom psu, iz koje mališani mogu saznati kako je od šteneta postao inteligentan i rasan pas.

⁸ Žarko Vučinić: *Biografija*, u knjizi istoimenog autora: *Puh Đorđe u zamci Spiridona Ledenog*, Gligorije Dijak, Podgorica, 2018, str. 122.

Roman Bosiljke Pušić *Doživljaji magarčića Magića* (2004) takođe sadrži karakteristike basne samim tim što njegov glavni junak pripada životinjskom svijetu. Poruka ostvarenja je didaktična, ali istovremeno i u skladu sa zahtjevima savremenog doba, usmjerena na očuvanje i isticanje značaja zaštite čovjekove životne sredine. U domaćoj književnosti za mlade kvalitetom se izdvaja zbirka bajki i basni Dušana Đurišića *Svečujuća školjka i druge bajke i basne* (2011). Zbirke priča Blagoja Rogača *Misterija mačjeg princa* (2012), *Velike ljubavi malih životinja* (2013) i *Zgodne nezgode gmi-zavih* (2014) sadrže karakteristike basni, što se može sagledati i na osnovu njihovog naslova. Ova linija se može pratiti sve do raznovrsnih motiva basni datih u personifikovano i alegorično izraženoj viziji svijeta, kakvi postoje u pjesmama i pričama Žarka Đurovića, Milorada Radunovića, Jova Kneževića, Miroslava Jovanovića Timotijeva, do savremenih autora i autorki (Dragane Kršenković-Brković, Blage Žurić, Nenada Vujadinovića, Velimira Ralevića, Dejana Đonovića, Andrijane Nikolić i ostalih).

„Basna je, sudeći po mnogo čemu“, o značaju basni pisao je Ljubomir Zuković, „jedan od kasnijih i najsavršenijih oblika ove vrste narodnih pripovjedača. Ima mišljenja da bi njeno porijeklo moglo biti čak i književno. Pod tim podrazumijevamo pisanu književnost, koja se basnom i danas vrlo rado koristi. U basnama se pojedine životinje javljaju kao nosioci određenih ljudskih osobina, ili još češće, predstavljaju cijele klase, društvene staleže i tipove ljudi“.⁹

Navedeni spisatelji ne posvećuju samo pažnju maštovito osmišljenoj fabuli, već i stilu i jeziku. Osnovu njihovog pripovjednog postupka često čini leksički potencijal narodne književnosti, što na uspio način potvrđuje romaneskna trilogija Žarka Vučinića koja je bogata motivima kako narodnih, tako i umjetničkih bajki i basni.

Literatura:

- Vučinić, Žarko: *Čudesni svijet puha Đorđa*, Gligorije Dijak, Podgorica, 2016.
- Vučinić, Žarko: *Puh Đorđe i duhovi triftara*, Gligorije Dijak, Podgorica, 2017.
- Vučinić, Žarko: *Puh Đorđe u zamci Spiridona Ledenog*, Gligorije Dijak, Podgorica, 2018.

⁹ Ljubomir Zuković: *Predgovor*, predgovor knjizi: *Pripovijedanje i umovanje narodno (izbor iz usmene književnosti naroda i narodnosti SFRJ II)*, priredio Lj. Zuković, Svjetlost, Sarajevo, 1990, str. 7–8.

Izvori:

- Idrizović, Muris & Jeknić, Dragoljub: *Književnost za djecu u Jugoslaviji* (poglavlje: *Poetika književnosti za djecu*), Književna zajednica „Drugari“, Sarajevo, 1989.
- Vučinić, Žarko: *Uvod*, autorski uvod u zbirku umjetničkih bajki *Čudesni svijet puha Đorđa*, Gligorije Dijak, Podgorica, 2016.
- Vučinić, Žarko: *Uvod*, autorski uvod u zbirku umjetničkih bajki *Puh Đorđe i duhovi Triftara*, Gligorije Dijak, Podgorica, 2017.
- Vučinić, Žarko: *Uvod*, autorski uvod u: *Puh Đorđe u zamci Spiridona Lednog*, Gligorije Dijak, Podgorica, 2018.
- Vučinić, Željka: *Žarko i Đorđe zovu u prirodu (Originalna promocija Prošćenskih planina)*, intervju, *Vijesti*, rubrika *Kultura*, nedjelja, 22. oktobar 2017.
- Zuković, Ljubomir: *Predgovor*, predgovor knjizi: *Pripovijedanje i umovanje narodno (izbor iz usmene književnosti naroda i narodnosti SFRJ II)*, priredio Lj. Zuković, Svjetlost, Sarajevo, 1990.

Sofija KALEZIĆ

**ŽARKO VUČINIĆ'S ROMANESQUE TRILOGY
FOR CHILDREN AND YOUTH**

As a means to escape from the harshness of reality, motifs of fantasy have a deeper artistic function – the layers of the fantastic are a sublimation of the idea of the meaning of life and the human mission in it. Fairy tales tend to create a world of beauty, wealth and shine, which will relax the reader or the listener, causing a feeling of admiration and enjoyment. In artistic fairy tales, the human world is most often represented by young people, and hence they represent hymns or odes to achievements of youth that teach the little ones, to preserve the joy, optimism and the need to help another person in the most difficult circumstances of life. Writers of Montenegrin literature bring more allegories and philosophies to fairy tales in order to help their readers penetrate the complex world of mysteries of life, and their narration is enriched by examining the psychological states of the hero. Žarko Vučinić has published a unique narrative trilogy with an environmental theme in the unusual form of a fantastic novel in which the main characters are animals. The author of this paper familiarises the readers with the motifs and messages of this trilogy.

Key words: *literature, children, youth, novel, fantasy, ecology*